

EDUCATIEVE MASTER IN DE AUDIOVISUELE EN BEELDENDE KUNSTEN

HOGESCHOOL PXL

OPLEIDINGSACCREDITATIE OP MAAT VAN DE EIGEN REGIE •
BEOORDELINGSRAPPORT

22 MEI 2023

GUY AELTERMAN (VOORZITTER) • MARIKE HOEKSTRA, MARC RUTTEN, JONAS CALLENS,
TIM COLLIN (COMMISSIELEDEN) • BEA BOSSAERTS (SECRETARIS) • DAPHNE CAROLUS
(PROCESCOÖRDINATOR)

Inhoud

1	Abstract.....	7
2	Rapportage van het onderzoek van de commissie	8
2.1	Eerste indrukken van de commissie o.b.v. het dossier.....	8
2.1.1	Sterke punten van de opleiding	8
2.1.1.1	Opleidings- en competentieprofiel	8
2.1.1.2	Evaluatiesysteem	9
2.1.1.3	Curriculum.....	9
2.1.1.4	Leeromgeving.....	9
2.1.1.5	In-, door- en uitstroom	10
2.1.1.6	Personeel.....	10
2.1.1.7	Gerealiseerd eindniveau.....	10
2.1.1.8	Kwaliteitszorg.....	11
2.1.1.9	Inbedding van onderwijs in onderzoek.....	11
2.1.2	Aandachtspunten en vragen	11
2.2	Leerpunten uit de dialoog	12
2.2.1	Opleidingsprofiel - eigenheid van de opleiding.....	12
2.2.2	Stage	13
2.2.3	Kunsteducatief onderzoek	14
2.2.4	Werklast van studenten en docenten.....	16
2.2.5	Betrokkenheid van studenten en werkveld	16
2.2.6	Diversiteitsbeleid	17
2.2.7	Gerealiseerd eindniveau	17
3	Oordeel	20
	Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding	23
	Bijlage 2: Opleidings specifieke leerresultaten	24
	Bijlage 3: Samenstelling van de commissie.....	25
	Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding.....	26
	Bijlage 5: Verantwoording	27
	Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal.....	28

1 Abstract

Op basis van haar onderzoek naar de onderwijskwaliteit van de opleiding Educatieve master in de Audiovisuele en Beeldende Kunsten van Hogeschool PXL brengt de commissie een positief advies uit aan de NVAO in functie van het te nemen accreditatiebesluit.

Hogeschool PXL biedt vanaf dit academiejaar (2022-2023) de opleiding Educatieve master (oftewel: eduma) in de Audiovisuele en Beeldende Kunsten enkel nog aan in een consecutief traject van 60 SP. Instromen kan na het behalen van een initiële master die toegang biedt tot de eduma. De opleiding staat ook open voor studenten met een statuut van Leraar in Opleiding (LIO).

De commissie stelt vast dat de eduma van Hogeschool PXL een sterk eigen profiel heeft. Ze benadrukt dat de kunstenaar-leraar vanuit zichzelf en vanuit maatschappelijke betrokkenheid een eigenheid als kunstenaar-leraar moet ontwikkelen. De commissie vindt dat het curriculum van de opleiding daarbij aansluit, en evenwichtig, helder en goed gestructureerd is. Het programma mikt op het verwerven van pedagogische en didactische competenties en is gekoppeld aan beroepspraktijk (vooral stage en kunsteducatief project) en kunsteducatief onderzoek. De meeste studenten volgen een persoonlijk traject dat wordt opgevolgd middels studieloopbaanbegeleiding. Er wordt ingezet op onderwijs op de campus, alsook op hybride leren.

De opleiding heeft ook een feedbackbeleid ontwikkeld om de studenten op vaste momenten in hun leerproces vooruit te helpen kijken. De evaluatie van de student wordt duidelijk beschreven in een evaluatieplan. Het eindniveau dat de student bereikt moet blijken uit de resultaten op de stage en een scriptie over zijn kunsteducatief onderzoek. De commissie vindt het verder positief dat de kwaliteitszorg van de opleiding is ingebed in het KZ-systeem van Hogeschool PXL in eigen regie.

Op basis van haar bevindingen heeft de commissie volgende adviezen voor de opleiding. Deze doen evenwel geen afbreuk aan het oordeel van de commissie:

1. Bij de toekomstige hervorming van het kunsteducatief onderzoek en de integratie met het kunsteducatief project aandacht hebben voor consistentie in kwaliteit en beoordeling, het verzamelen en de keuze van de onderzoeksonderwerpen, het scherpstellen van het verwachte niveau, de brede communicatie over de onderzoeksresultaten;
2. Onderzoeken welke aspecten van de stages nog verder kunnen verbeteren i.f.v. de doelstellingen, en deze operationaliseren;
3. Onderzoeken welke stappen mogelijk zijn om het diversiteitsbeleid van de hogeschool te laten indalen en te expliciteren in de opleiding, en deze operationaliseren.

2 Rapportage van het onderzoek van de commissie

In deze rapportage wordt de groei in het denken van de commissie weergegeven in functie van het onderzoek en het bereiken van een eindoordeel.

De commissie heeft initieel met interesse kennisgenomen van het zelfevaluatierapport rondom de eduma in de Audiovisuele en Beeldende Kunsten van Hogeschool PXL. De commissieleden deelden op basis van hun lezing hun eerste indrukken, waaronder de sterkten, de aandachtspunten en vragen in verband met de opleiding. Tijdens het vooroverleg werden die indrukken samengelegd. De sterke punten werden opgelijst (punt 2.1.1.) en de thema's en de vragen werden bepaald die de commissie verder wilde onderzoeken in de dialoog met de instelling (punt 2.1.2). In eerste instantie gaat deze rapportage in op die aspecten van het onderzoek. Nadien volgen de belangrijkste bevindingen uit de gesprekken tijdens het locatiebezoek (punt 2.2).

2.1 Eerste indrukken van de commissie o.b.v. het dossier

Hogeschool PXL biedt vanaf dit academiejaar (2022-2023) de opleiding Educatieve master (oftewel: eduma) in de Audiovisuele en Beeldende Kunsten enkel nog aan in een consecutief traject van 60 SP. Instromen is mogelijk na het behalen van een initiële master die toegang biedt. De opleiding staat ook open voor studenten met een statuut van Leraar in Opleiding (oftewel: LIO).

Op basis van het ingediende aanvraagdossier of zelfevaluatierapport van de opleiding formuleerde de commissie sterke punten, aandachtspunten en vragen die de dialoog mee richting moesten geven. Onderstaande geeft daarvan een overzicht.

2.1.1 Sterke punten van de opleiding

2.1.1.1 Opleidings- en competentieprofiel

De 'werkgroep in de beeldende kunsten' toetste de missie en visie van de betrokken opleiding af. Ze gebruikte daartoe een sterk model. Het werkveld en de studenten werden duidelijk betrokken. Op basis van de uitkomsten van de afstemming besliste het opleidingsteam van de eduma voor een sterkere academische en theoretische focus in de opleiding, evenals voor een kunsteducatieve en participatieve insteek. Ook nam men de ervaring dat fysieke aanwezigheid in ateliers noodzakelijk is uit de covid-periode mee.

Het resultaat van dit proces is een weldoordachte omvorming van missie en visie, die vertaald is naar vier uitgangspunten voor verdere curriculumontwikkeling. De commissie stelt vast dat de eduma van Hogeschool PXL een sterk profiel heeft, waarin de bijzondere uitgangspunten en de meerwaarde van de kunstenaar-leraar voldoende wordt onderkend.

De doorontwikkeling van een set heldere opleidingsspecifieke leerresultaten (oftewel: OLR) met inbreng van de stakeholders is aan te prijzen. De commissie vindt het positief dat men aan OLR 11 en 13 een pragmatische en waardevolle benadering wil geven, en ook eigen accenten legt. Het viel de commissie op dat OLR 15: 'de kunstenaar-leraar kan vanuit zichzelf en vanuit maatschappelijke betrokkenheid een eigenheid als kunstenaar-leraar ontwikkelen' een sterke reflectie van de missie en visie van de opleiding inhoudt. Het verdient te overwegen om daarom de essentie ervan verder tot uitdrukking te laten komen in alle OLR's.

De aanwezige matrix die de domeinspecifieke resultaten (oftewel: DLR) aan de OLR's linken is samenhangend. Samen met het opleidingsbeleidsplan biedt de matrix een kader om de OLR's in een eenjarige opleiding te bereiken. Over de risico's van een overladen studieprogramma is nagedacht, zo stelt de commissie vast.

Het model van de educatieve masteropleiding als een thuis ("excentrisch en excentriek", "een archipel en deel van de wereld") geeft daarnaast een bruikbaar kader om de verschillende aspecten van het opleiden van kunstenaar-leraars volgens de missie en visie van de opleiding

te borgen, en getuigt van idealisme en maatschappelijke betrokkenheid. Het beschreven onderwijsconcept is helder, en kent een focus op aspecten als 'MiXed learning', studentgecentreerd en maximale ontwikkelingskansen.

2.1.1.2 *Evaluatiesysteem*

Het aanwezige evaluatiesysteem van de opleiding, beschreven in het evaluatieplan, past in het hogeschoolbrede evaluatiekader, dat op haar beurt vertrekt vanuit het onderwijsconcept van de hogeschool. Het vormt de leidraad inzake toetsing voor alle docenten in de opleiding. Het is goed doordacht, uitgewerkt op basis van sterke fundamenten en kan evolueren indien nodig.

Voor de beoordeling van het kunsteducatief onderzoek van de student is een uitgebreide evaluatiestructuur opgezet. Er is ook werk gemaakt van de beoordeling van het kunsteducatief project, dat verschillende perspectieven omvat. Aanvullend is er een peerevaluatie, wat een relevante leerervaring kan zijn voor leraren in opleiding als men daarbij voldoende oog heeft voor het gerealiseerde eindniveau van elke individuele student, zo vindt de commissie.

In het evaluatieplan van de opleiding wordt de positie bepaald van externe en interne actoren bij de beoordeling. Werken met meerdere jury's en met externe beoordelaars bevordert de betrouwbaarheid van de evaluatie van studenten. De opleiding is zich op mesoniveau terdege bewust van een betrouwbaar en valide evaluatie, zo concludeert de commissie uit het zelfevaluatie rapport.

2.1.1.3 *Curriculum*

De commissie vindt dat het curriculum evenwichtig, helder en gestructureerd is. De competentiematrix maakt het verband tussen het competentieprofiel en de opleidingsonderdelen duidelijk.

Het programma mikt op het verwerven van pedagogische en didactische competenties, gekoppeld aan een stagepraktijk en kunsteducatief onderzoek. Er is een sterke inhoudelijke wisselwerking tussen deze vier luiken van het programma, zo stelt de commissie vast. Zo is er bv. een link tussen de opleidingsonderdelen over omgaan met diversiteit en klasmanagement, en de stage. Ook positief vindt de commissie de aandacht voor multidisciplinariteit en een breed toekomstig werkveld. Verder is er een duidelijke horizontale en verticale samenhang in het curriculum beschreven in de vorm van leerlijnen. De commissie vindt het overzicht van de studiefiches in de studiegids helder.

2.1.1.4 *Leeromgeving*

De commissie stelt vast dat de studenten in een krachtige leeromgeving kunnen leren. Een grote sterkte is het feit dat de opleiding centraal in de PXL-MAD-kunstencampus is ingebed. Zo biedt ze de studenten niet alleen een inspirerende werk- en leeromgeving, maar onderstreept ze ook hun status als leraar-kunstenaar.

De opleiding zet sterk in op onderwijs on campus. De commissie vindt het positief dat de opleiding de studenten tegelijk voorbereidt op een onderwijsrealiteit waarin digitale middelen moeten worden gebruikt en daarin zelf investeert (IT-tool, hybride lessen ...).

Omdat de instroom in de opleiding divers is, zijn er in het curriculum persoonlijke leerwegen mogelijk.

Een sterk punt vindt de commissie de sterke begeleiding en de vastgelegde feedbackmomenten om de studenten in hun leerproces vooruit te helpen. Elke student heeft een persoonlijke procesbegeleider die door de opleiding heen het proces van de student monitort en bijstuurt. Om de feedback transparant te maken voor alle partijen is er een transparant verslagleggingssysteem ontwikkeld.

2.1.1.5 *In-, door- en uitstroom*

De opleiding kan putten uit een sterk hogeschoolbreed beleid voor instroom, doorstroom en uitstroom. De commissie waardeert de integrale begeleiding van studenten in de hogeschool met haar Student Support Model, dat zowel de psychosociale ondersteuning als de studieloopbaanbegeleiding van de student omvat en getrapt is georganiseerd op drie niveaus.

Het valt de commissie op dat slechts een kleine minderheid van studenten in de opleiding een modeltraject volgt. De meesten volgen een persoonlijk traject dat wordt opgevolgd in de studieloopbaanbegeleiding.

De commissie stelt vast dat de instroom in de eduma onder de verwachtingen ligt en dat de opleiding actie onderneemt om het tijt te keren. Ze telt jaarlijks twintig à dertig inschrijvingen en wil inzetten op een verhoging van dat aantal. Daartoe mikt ze ook op studenten die afgestudeerd zijn buiten de regio en hun eduma in Hogeschool PXL kunnen volgen. De studentaantallen zijn ook afhankelijk van de uitstroom van masterstudenten Beeldende kunsten. Het geplande openstellen van de opleiding voor studenten met een master Audiovisuele Kunsten lijkt logisch, nu men geen geïntegreerd traject meer zal aanbieden. Ook voor het LIO-traject dat nog maar twee studenten telt, wil men meer inspanningen doen, m.n. een verhoogde inzet op afstandsonderwijs en werkplekleren.

2.1.1.6 *Personeel*

De commissie stelt op basis van het zelfevaluatie-rapport vast dat het team deskundig is en diverse profielen bevat die nauw samenwerken: vakdidactisch, pedagogisch-didactisch, artistiek en inzake academisch onderzoek. Het team telt voldoende VTE's op basis van de beschikbare tabel, met voldoende diverse kennis en ervaring. De commissie waardeert dat er werk is gemaakt van de werving van extra vakdidactici. Positief is ook dat er vier docenten zijn met een onderzoekstaak en -achtergrond.

De commissie apprecieert het professionaliseringsbeleid voor het personeel, met eigen initiatieven van de hogeschool en externe initiatieven van navorming. Elke docent kan ook voortdurend professionaliseren als stagebegeleider van de student in de kunsteducatieve praktijk.

2.1.1.7 *Gerealiseerd eindniveau*

De commissie vindt dat het hoofdstuk over het gerealiseerd eindniveau mooi is uitgewerkt en door de aanwezige stukken wordt ondersteund en toegelicht.

In de opleiding wordt het eindniveau aangetoond via stages, het opleidingsonderdeel (oftewel: OLOD) 'Kunsteducatief project' en kunsteducatief onderzoek, waarin alle OLR's op integratieniveau afgetoetst worden door docenten en externe beoordelaars. De commissie heeft de indruk dat men zo evenwichtig tot een valide en betrouwbare uitspraak komt over het door de student bereikte eindniveau. Dat het OLOD 'Kunsteducatief project' zich afspeelt in een authentieke context is bovendien een positief punt.

De beoordeling van het OLOD 'Kunsteducatief project' is apart geregeld. Ze steunt op een individuele opdracht voor 20 % van het eindtotaal en een groepsopdracht die meetelt voor 80 %. In de groepsopdracht werken studenten een workshopdag uit in een kunsteducatieve organisatie voor een kansendoelgroep naar keuze. De evaluatie daarvan gebeurt door de begeleidende docenten die ook rekening houden met de bevindingen van deelnemers en het betrokken werkveld. Ze kennen één cijfer toe aan de groep, dat enigszins gecorrigeerd wordt op individueel niveau voor elke student op basis van peer assessment binnen de groep, volgens vastgestelde criteria.

Het werkveld blijkt tevreden te zijn over het eindniveau van de afgestudeerden. De meerderheid van de afgestudeerden heeft een (deeltijdse) aanstelling in het kunstonderwijs en/of werkt als beeldend kunstenaar.

2.1.1.8 *Kwaliteitszorg*

De commissie vindt het positief dat de kwaliteitszorg van de opleiding is ingebed in het KZ-systeem van Hogeschool PXL in eigen regie. Er worden data verzameld via formele procedures aan de hand waarvan de PDCA-cyclus systematisch wordt doorlopen.

De dataverzameling gebeurt op basis van onder andere tweejaarlijkse uitstroombevragingen alsook instroombevragingen en OLOD-evaluaties bij studenten, het betrekken van interne en externe stakeholders bij de beleidsvoering van de opleiding en een werkveldcommissie. Zo wil de opleiding de vinger aan de pols houden wat betreft tendensen binnen het werkveld. Systematische samenwerking met partneropleidingen en het betrekken van externe beoordelaars dragen ook bij tot een cultuur van *critical friends*.

De resultaten van de bevragingen worden besproken met verschillende stakeholders om vanuit vele invalshoeken verbeteracties op te zetten en uit te voeren. Daarnaast houdt men via informele contacten de vinger aan de pols bij de verschillende stakeholders.

Het onlangs opgestelde beleidsplan van de opleidingscluster Beeldende Kunsten waartoe de opleiding behoort, zal systematisch worden opgevolgd en op regelmatige tijdstippen geëvalueerd en bijgestuurd. Het zal de opleiding houvast bieden bij de doorontwikkeling van het huidige curriculum, zo meent de commissie.

De commissie vindt het bovendien positief dat er contacten zijn met de Educatieve master in de Ontwerpwetenschappen van de UHasselt, onder meer om wijzigingen in het curriculum of in de organisatie van stage of vakdidactiek af te toetsen.

2.1.1.9 *Inbedding van onderwijs in onderzoek*

Het academische masterprogramma is ingebed in het onderzoek van de School of Arts van de hogeschool. De commissie waardeert het dat er recent nieuwe initiatieven werden opgestart, bv. het onderzoeksdomein Art Education, de samenwerking met UHasselt MAD research, een kunsteducatieve bibliotheek met leesruimte, een intense samenwerking researchgroep-onderwijsgroep.

De studenten worden betrokken bij kunsteducatief onderzoek, o.a. via stages en de scriptie. De leerlijn 'Onderzoekend handelen' is mooi uitgewerkt op vier niveaus, aansluitend bij de visie van de hogeschool.

De opleiding zet sterk in op onderzoek, zowel in de opleidingsonderdelen van de hele eduma als wat betreft de begeleiding en weging van de onderzoeksopdrachten van de studenten. De onderzoeksprogramma's zijn ingebed in de hogeschool en verbonden met onderzoeksprogramma's binnen en buiten de hogeschool, maar hierover zijn nog geen reflecties te lezen in het aanvraagdossier.

2.1.2 *Aandachtspunten en vragen*

Op basis van haar lezing van het aanvraagdossier, formuleerde de commissie over een aantal thema's aandachtspunten alsook vragen die ze in de dialoog met de verschillende stakeholders van de opleiding aan bod wilde laten komen. Deze betroffen in grote lijnen het opleidingsprofiel, de stage, het kunsteducatief onderzoek, de werklast van studenten en docenten, de betrokkenheid van studenten en werkveld, het diversiteitsbeleid en het gerealiseerd eindniveau van de opleiding.

Wat betreft het opleidingsprofiel, wilde de commissie graag meer weten over de totstandkoming van de OLR's. Op vraag van de werkveldcommissie gebeurde een verbetersprint en ging meer aandacht naar kunsteducatieve elementen en naar de eigenheid kunstenaar-leraar (naast meer accent op academische vorming). De commissie wilde daarbij

graag weten hoe men het profiel van die kunstenaar-leraar aan Hogeschool PXL *in concreto* ziet. Ze is ook benieuwd naar de *benchmarking* in een breder (inter)nationaal kader.

Verder wilde de commissie graag meer vernemen over de regeling van de stage, de toekenning van de stageplaatsen, de begeleiding van de studenten en de aanstelling van mentoren. Ze stelde zich ook de vraag hoe de student die opgeleid is één discipline, meer en breder verkent in de stages.

Over het kunsteducatief onderzoek had de commissie vragen wat betreft de haalbaarheid naast het kunsteducatief project. Ze wilde meer weten over de keuze van thema's van dit onderzoek, de voorbereiding en de begeleiding. Ook de relatie tussen de beoogde onderzoekcompetenties en de opleidingsonderdelen (oftewel: OLOD's) is op het eerste gezicht niet duidelijk.

De commissie wilde graag ook de werklast van studenten en docenten aan bod laten komen. Zo wilde ze graag weten op welke basis studiepunten aan elk van de OLOD's zijn toegekend. Ze was benieuwd of de werklast ook niet te hoog ligt voor de docenten, die sterk zijn betrokken bij de opleiding en de begeleiding van de studenten, maar dit vaak binnen een kleine aanstelling moeten realiseren. Ze vroeg zich ook af of OLR 15 niet zorgt voor een bijkomende belasting.

Een ander thema waarover de commissie vragen formuleerde, is de betrokkenheid van de studenten en het werkveld bij de opleiding. Via welke kanalen kunnen studenten advies geven en wordt daarmee rekening gehouden? Wat zijn bv. de resultaten van de OLOD-bevragingen? Wie heeft er zitting in de werkveldcommissie en wordt er rekening gehouden met de adviezen van deze stakeholders? Hoe zit het precies met de vertegenwoordiging van alumni?

De commissie wenste tevens meer toelichting bij het diversiteitsbeleid. Ze wilde graag weten op welke manier diversiteit aan bod komt in het curriculum en hoe er wordt ingespeeld op het de doelstellingen rondom diversiteit bij studenten. Verder wilde ze een beter beeld krijgen van de diversiteit bij het personeel.

Een laatste thema waarop de commissie wilde ingaan is het gerealiseerd eindniveau. Ze wilde graag meer weten over de manier waarop voor elk OLOD het eindniveau van de student wordt bepaald. Daarbij waren er vragen over de begeleiding en beoordeling van de stages, en de voorwaarde om te starten met de stage, m.n. slagen voor het opleidingsonderdeel Algemene vakdidactiek. Tot slot wilde de commissie graag weten wat de studenten, de alumni en het werkveld vinden van het gerealiseerd (eind)niveau.

2.2 Leerpunten uit de dialoog

Tijdens het locatiebezoek ging de commissie in dialoog met de verschillende stakeholders van de opleiding. De voorbereiding die volgde uit het verzamelen van de eerste indrukken bij het aanvraagdossier van de opleiding vormde daarbij een leidraad. Uit de dialoog kwamen meerdere leerpunten naar voren die kunnen samengevat worden in onderstaande thema's.

2.2.1 Opleidingsprofiel - eigenheid van de opleiding

De commissie was tijdens de dialoog benieuwd naar de totstandkoming van de OLR's. De opleidingsverantwoordelijken gaven daarover aan dat studenten en docenten in een aantal werksessies hebben nagedacht over het op een onderscheidende manier vertalen van de artistieke praktijk naar de rol en de maatschappelijke betrokkenheid van de leraar. Dit komt expliciet aan bod in de OLR's (i.e. OLR 15) en is vertaald in het curriculum, o.m. met het OLOD 'Kunsteducatief project' waar de studenten workshops organiseren voor een kansendoelgroep en in de stage. De studenten worden vanaf het begin tot het einde van de opleiding geconfronteerd met de vraag wat het concept 'kunstenaar-leraar' voor hen betekent, wat hen begeistert en wat ze willen meenemen naar de klaspraktijk.

De verantwoordelijken gaven verder aan dat de studenten in lijn daarmee ook keuzes maken. Voor het kunsteducatief onderzoek kunnen ze kiezen voor een werk individueel of in groep. De meesten kiezen daar voor individueel werk met inhoudelijk volledig eigen keuzes als kunstenaar-leraar. Het kunsteducatief project daarentegen is altijd groepswork omdat toekomstige leraars ook moeten kunnen samenwerken. Er zit een spanning tussen het samenwerken en het zich profileren als individu, zo wordt aangegeven, maar beide moeten aanwezig zijn in de opleiding. Volgend academiejaar komt er een nieuw curriculum, waarin nog meer ruimte zal zijn voor individueel werk, zo voegden de verantwoordelijken nog toe.

De commissie bevroeg of de studenten rolmodellen kunnen vinden van de kunstenaar-leraar in het team. De verantwoordelijken gaven aan dat de collega's met een artistieke achtergrond daarvoor model kunnen staan. In het gesprek met het docentenpanel werd aangegeven dat de docenten diverse achtergronden hebben en vaak in verschillende contexten werkzaam zijn. Een ideale mix om aan studenten mee te geven dat ze hun eigenheid moeten opbouwen en een balans vinden tussen kunstenaar zijn en leraar zijn, zo vinden de docenten. Desgevraagd gaven ze aan dat de verbondenheid tussen die twee rollen voor de studenten niet evident is in het begin. In de opleiding leren ze daartussen bruggen slaan op allerlei manieren. In het OLOD 'Kunsteducatief project' moeten ze bv. zelf een tentoonstelling maken, wat de docenten ook als een vorm van leraarschap aanzien.

Missie, visie en OLR's zijn afgetoetst met het werkveld. Op vraag van de werkveldcommissie is de klemtoon sterker gelegd op kunsteducatieve elementen, op de eigenheid van kunstenaar-leraar en op academische vorming. De commissie is tijdens de dialoog benieuwd of dat ook is *gebenchmarkt* in een breder internationaal kader. De opleidingsverantwoordelijken gaven daaromtrent aan dat ze in Nederland zijn gaan kijken, maar daar geen gelijkaardige opleiding hebben gevonden.

De commissie wilde ook graag weten hoe het werkveld de kunstenaar-leraar ziet – en in het specifiek de verwevenheid van het artistieke en het educatief-maatschappelijke. De vertegenwoordigers van het werkveld blijken op dezelfde lijn als de opleidingsverantwoordelijken te zitten, en duiden in een gesprek het belang aan om studenten te laten vertrekken vanuit hun eigen achtergrond en identiteit als kunstenaar. Het werkveld gaf daarbij aan dat dit proces niet eenvoudig is en dat je als student je eigen plaats moet zoeken. In het begin heeft de student daar doorgaans veel twijfel over, maar nadien nemen studenten die autonomie goed op. Ook merkt het werkveld op dat het leraarschap zeer verrijkend is voor het kunstenaarschap. Als beginnend leraar komt het kunstenaarschap vaak even op de achtergrond, maar nadien ontstaat er een sterke wisselwerking en vooruitgang van beide.

2.2.2 Stage

De commissie besprak tijdens de dialoog de regeling van en de ervaringen met de stage. De studenten vinden dat de stage mooi is ingebed in de opleiding. Ze krijgen eerst de theoretische basis. Ook de verschillende vakdidactieken met korte didactische oefeningen zijn afgelopen voor de eerste stageperiode. Verder kunnen studenten zelf hun stageplaats voorstellen of rekenen op een uitgebreid stagenetwerk van de opleiding. Ze zijn tevreden over de stagebegeleiding door de mentor op de werkplek en de begeleiders van de hogeschool. De commissie kon verder vernemen dat de student na elke stage reflectie-opdrachten uitvoert, bv. over de ondervonden moeilijkheden. Klasmanagement wordt genoemd als een vaak voorkomend probleem in de stage. Tijdens de dialoog gaven studenten daarover aan dat het niet evident is om hier de brug te maken van de theorie naar de praktijk. Om de praktijkschok op te vangen, steunt de commissie het plan van de opleiding om helemaal in het begin een introductie- of oriëntatiestage te organiseren. De COVID-periode heeft de stages extra moeilijk gemaakt. Uit de dialoog werd duidelijk dat studenten de

inspanningen van de opleiding waardeerden om waar mogelijk toch andere oplossingen te zoeken, bv. stagelessen geven aan kleine groepjes leerlingen in plaats van aan een hele klas.

De studenten deelden ook mee dat ze het positief vinden dat de stage wordt ondersteund door het OLOD 'Atelier'. Dat loopt in de beide semesters van het voltijdse modeltraject. De leeractiviteiten zijn gekoppeld aan de (portfolio-)reflectie over de link tussen artistieke praktijk en leraarschap. In het atelier kunnen studenten activiteiten doen als voorbereiding op de stage en in lijn met hun eigenheid als kunstenaar-leraar.

De commissie was benieuwd te weten hoe de student die is opgeleid in één discipline en focust op zijn of haar artistieke kern, meerdere disciplines kan leren aanreiken in de stagepraktijk. De studenten gaven tijdens de dialoog aan dat er in het OLOD 'Atelier' en in workshops eerst aandacht is voor de eigen artistieke drijfveer, maar nadien wordt de aandacht expliciet verruimd. Studenten leren er van elkaar en maken zich didactisch voldoende vertrouwd met andere materialen en technieken. Ze vinden het boeiend dat ze blijven nieuwe dingen uitproberen en bijleren. Op die manier voelen ze zich voorbereid op een stage die ruimer gaat dan hun oorspronkelijke discipline.

De commissie besprak verder de keuze van de stageplaatsen. Docenten gaven aan dat de stageplaatsen doorgaans vertrouwde werkplekken zijn. Nieuwe stageplaatsen worden gescreend; er gebeurt er altijd een bezoek voorafgaand aan de beslissing om het partnerschap aan te vatten. Als de stage desondanks toch niet goed verloopt en studenten te weinig kunnen leren, wordt de stage stopgezet. Nieuwe scholen in Limburg, Antwerpen en Vlaams-Brabant neemt de opleiding in aanmerking als mogelijke stagescholen. Als ze verder zijn gelegen, wordt de haalbaarheid onderzocht.

De commissie was ook nog benieuwd naar hoe een stageschool haar mentoren aanstelt. Het panel van werkveld en alumni geeft aan dat de stagiairs op school worden uitgenodigd en tonen wat ze hebben gemaakt. Op basis daarvan worden ze verdeeld en gematcht over de school. De mentoren krijgen een mapje met informatie inzake de stage/begeleiding, en ze volgen de stagebegeleiding ook op in de werkveldcommissie.

Het werkveld merkte tijdens de dialoog nog op dat de stages vooral gericht zijn op het onderwijs en veel minder op kunsteducatie. Die komt momenteel vrijwel uitsluitend aan bod in het kunsteducatief project. Er is nog veel ruimte om dat aspect te incorporeren, bijvoorbeeld in de stages.

2.2.3 Kunsteducatief onderzoek

De commissie was tijdens de dialoog benieuwd naar de persoonlijke keuzeruimte voor studenten in het kunsteducatief onderzoek en de manier waarop ze dat onderzoek uitvoeren. Na vier jaar studie en praktijk in hun vakgebied hebben studenten weinig ervaring met kunsteducatief onderzoek, zo gaven ze in een gesprek aan. Ze bevestigden wat ook al werd gezegd door de opleidingsverantwoordelijken (2.2.1): alle leden van het studentenpanel kiezen ervoor om een eigen, persoonlijk kunsteducatief onderzoek uit te voeren – en doen dat liever niet in groep. De studenten halen dat bovenal aan omdat ze een eigen onderzoeksthema willen kiezen en uitwerken. Wel wensen ze nog meer sturing bij de keuze van het onderwerp en van de onderzoeksvraag.

De commissie peilde tevens naar de haalbaarheid van het kunsteducatief project en het kunsteducatief onderzoek voor de student. De studenten gaven aan dat dit afhangt van hun traject. De meesten kozen voor een deeltijds traject, gespreid over twee academiejaren, om beide te kunnen realiseren. Ze geven aan dat de opleiding beseft dat het te zwaar is om dit in één voltijds academiejaar aan te pakken en dat naar oplossingen wordt gezocht.

De commissie legde de aangehaalde problemen met het kunsteducatief onderzoek weer op tafel bij het docentenpanel. De docenten gaven aan dat vanaf volgend academiejaar (2023-

2024) het kunsteducatief onderzoek wordt samengebracht met het kunsteducatief project in het nieuwe opleidingsonderdeel kunsteducatief masteronderzoek. Over de concrete invulling daarvan dienden de beslissingen nog vallen.

Gevraagd naar de voorbereiding van de studenten op onderzoek, gaven de docenten aan dat ze het model gebruiken dat ook in de bacheloropleiding wordt gebruikt en waarmee de studenten vertrouwd zijn. Het bevat een stappenplan met richtlijnen, aandachtspunten en veel begeleiding. De studenten zijn evenwel niet verplicht zich aan dat model te houden. Als ze het op een andere manier willen aanpakken, wordt dat besproken in de individuele begeleiding. De docenten benadrukken dat die individuele aanpak zeer belangrijk is, gezien de diverse groep studenten en hun verschillende voorkennis. Sommigen zijn twintig jaar geleden afgestudeerd en vertrekken vanuit een heel andere beginsituatie dan de juist afgestudeerde studenten die aansluitend de Educatieve masteropleiding volgen. Als studenten niet uit zichzelf met een onderzoeksvraag komen, reikt de opleiding zelf thema's aan in samenspraak met het werkveld. Soms komt het werkveld spontaan met onderzoeksthema's. De opleiding gaf aan dat ze in de toekomst wil zorgen voor een platform om die vragen van het werkveld beter op te pikken. Ook heeft ze plannen om de conclusies van de onderzoeken structureel te verspreiden en een toonmoment te organiseren waarop studenten met hun resultaten naar buiten kunnen komen voor het werkveld. Benadrukt werd dat de personeelsleden met een doctoraat mee de kwaliteit van het onderzoeksproces bewaken.

De commissie vindt de relatie tussen de beoogde onderzoekcompetenties en de OLOD's op het eerste gezicht niet duidelijk. Ze merkte tijdens de dialoog op dat in het aanvraagdossier vier niveaus zijn aangegeven voor de leerlijn onderzoekend handelen en wilde graag weten op welke plaatsen die aan bod komen in het curriculum: leren en bestuderen van onderzoeksresultaten; onderzoek leren doen; onderzoek doen; reflectie op onderzoek. De docenten gaven aan dat de opleiding hiermee aansluit bij de hogeschoolbrede visie op onderzoekend handelen. Het gaat om een opbouw door de hele opleiding en de verschillende OLOD's heen. Ze verwijzen in dat kader naar het overzicht van de onderzoekscompetenties in de opleiding, in bijlage bij het aanvraagdossier, dat daarvan inderdaad een duidelijke illustratie geeft.

Aan de hand van de scripties en hun evaluatie die tijdens het bezoek ter beschikking waren, stelt de commissie vast dat de consistentie in de kwaliteit van de eindwerken beter kan. In sommige scripties miste de commissie bv. een duidelijke omschrijving van de onderzoeksmethode, ontbrak een relevante onderzoeksvraag, en was er meer behoefte aan structuur. De commissie beseft dat de tijd die aan de scriptie kan worden besteed in een opleiding van 60 studiepunten beperkt is. Het lijkt haar daarom een goede optie om de doelstellingen van de scriptie duidelijk te begrenzen en de evaluatiecriteria scherp te stellen. Bovendien zou men aspecten van een ruimer onderzoeksthema bijvoorbeeld over verschillende studenten/scripties kunnen verdelen. Ook is de commissie overtuigd dat de thema's zouden kunnen worden aangereikt door het werkveld. De commissie stelde tijdens de dialoog vast dat de opleiding een duidelijk idee heeft van de verbeterruimte van de scripties. De commissie heeft er dan ook vertrouwen in dat de opleiding de bovengenoemde aspecten zal aanpakken. De commissie denkt dat het tevens een meerwaarde zou kunnen betekenen om in het kader daarvan reeds na te denken over hoe een brede verspreiding van de onderzoeksresultaten zou kunnen worden verwezenlijkt. Daarbij zou de opleiding kunnen overwegen of ze ook meer aandacht wil geven aan het vormelijke aspect. De commissie vermoedt dat een aantrekkelijke vorm door het werkveld beter zal ontvangen worden en meer impact kan hebben.

Gevraagd naar hun ervaringen met het kunsteducatief onderzoek, gaven de alumni nog aan dat ze het als zeer relevant ervaren in het kader van de opleiding. De alumni vonden het boeiend om zelf een thema te kiezen en uit te werken, maar zwaar om dit nog met andere taken te combineren. Ze zijn tevreden over de voorbereiding in het curriculum en over de

begeleiding die ze kregen. Diegenen die kozen voor een onderzoek in groep, kozen samen voor één van de thema's die werden voorgesteld.

2.2.4 Werklast van studenten en docenten

De commissie had tijdens de dialoog enkele vragen bij de werklast van de student. Ze wilde graag weten hoe de studieomvang van de opleidingsonderdelen is bepaald. De verantwoordelijken gaven aan dat dit gebeurt op basis van het belang van elk opleidingsonderdeel, dat vastgesteld werd na de bevestigingen bij de voorbereiding van het curriculum.

Op de vraag of OLR 15 de werkdruk voor studenten niet extra verhoogt, gaven de opleidingsverantwoordelijken aan dat net het omgekeerde gebeurt: dit leerresultaat kan de student helpen om de stage als minder zwaar te ervaren. De boodschap 'vertrek vanuit jezelf' werkt bijzonder motiverend. Om de workload voor studenten haalbaarder te maken, kunnen studenten die dat wensen al in de domeinmaster een OLOD van de eduma opnemen, zo gaven de docenten aan. Sommige studenten haken evenwel af in de eduma, vooral omdat ze werk hebben, soms ook omdat ze de opleiding verkeerd hadden ingeschat. Met instromende studenten die twijfelen, helpt de opleiding de studenten de keuze te maken die het best bij hen past, zo werd benadrukt.

De commissie was ook benieuwd hoe het gesteld is met de werklast van de docenten, gezien hun betrokkenheid bij de studenten en de opleiding, en hun vaak kleine aanstelling. De docenten geven aan dat het soms moeilijk is om alles gepland te krijgen voor de stages. Aangezien velen hun docentschap combineren met een job die flexibiliteit mogelijk maakt, lukt het voor de meeste gesprekspersonen wel alles voor elkaar te krijgen. Voor wie een aanstelling heeft met een klein percentage, is het soms moeilijk om bv. snel te antwoorden op e-mails van studenten, zo werd aangegeven. De docenten benadrukten dat alle facetten van hun job(s) elkaar verrijken en dat de huidige schaalgrootte goed werkbaar is. Inzake professionalisering waren de docenten positief.

2.2.5 Betrokkenheid van studenten en werkveld

De commissie was benieuwd hoe de studentenparticipatie in de opleiding is geregeld. De studenten waarmee de commissie heeft gesproken maken geen deel uit van de studentencommissie, maar geven aan dat de eduma daar wel vertegenwoordigd is. Een andere formele manier van inspraak voor studenten zijn de bevestigingen aan het einde van elk opleidingsonderdeel, o.m. over de studiebelasting. De studenten voelen zich gehoord en geven aan dat de opleiding met hun commentaren aan de slag gaat. Gedurende de dialoog documenteerden ze dat verder met voorbeelden. Studenten gaven ook aan informeel altijd terecht te kunnen bij de coördinator van de eduma.

De docenten gaven in de gesprekken aan dat ze reflecteren over de resultaten van de OLOD-bevestigingen op basis van vooraf bepaalde standaarden. De resultaten hiervan komen aan bod in de stuurgroep van de eduma, de studentencommissie en het opleidingsbureau. Het panel van docenten benadrukt dat studenten naast de formele wegen ook in de trajectbegeleiding eventuele problemen kunnen aankaarten.

De commissie wilde ook graag weten hoe de alumni betrokken blijven bij de opleiding. De aanwezigen in het panel van alumni en werkveld gaven aan dat ze betrokken zijn bij de werkveldcommissie, de stages, het kunsteducatief project of bij PXL-Education-Up (LIO-traject). Desgevraagd illustreerden ze hun bijdrage in de werkveldcommissie, bv. inzake vakdidactiek. Ze gaven aan de ervaring te hebben dat er naar hen wordt geluisterd. Er worden uitdagingen bij de opleidingen voorgelegd en mogelijkheden voor het onderwijs afgetoetst. Dat blijkt een win-winsituatie voor de opleiding en het werkveld.

2.2.6 Diversiteitsbeleid

De commissie vroeg meer toelichting bij het diversiteitsbeleid in de opleiding tijdens de dialoog. De opleidingsverantwoordelijken gaven aan dat de studentenpopulatie divers is in zowel de basisopleiding als de eduma. De opleiding wil steeds vanuit de eigenheid van de studenten vertrekken, aansluitend bij OLR 15. Het internationale en interculturele aspect is aanwezig in de opleiding met de leerlijn internationaal en intercultureel handelen en in het aangereikte onderzoek. De opleiding en de opleidingscluster willen een bredere instroom uit het secundair onderwijs bereiken; ze beogen m.n. een hogere instroom van studenten uit het tso of leerlingen die in de toekomst afstuderen in een traject met een dubbele doorstroomfinaliteit. Om hen toe te laten deze academische opleiding met succes te volgen, wordt blijvend sterk ingezet op individuele begeleiding,

Een heel aantal studenten heeft het lastig met het Nederlands op academisch niveau, zo gaven de verantwoordelijken nog aan. Een lesvoorbereiding op papier zetten of spreken voor een groep gaat niet altijd van een leien dakje. Het valt de commissie op dat de studenten in het panel hun waardering uitten voor het feit dat de schrijfstijl van de scriptie voor het kunsteducatief onderzoek wordt nagekeken. De docenten gaven aan dat ze inderdaad extra aandacht hebben voor taal in de opleiding. Ze hebben kennisclips gemaakt voor Blackboard en studenten krijgen veel feedback op hun taalgebruik. Indien nodig worden ze doorverwezen naar de hogeschoolbrede initiatieven omtrent academisch taalgebruik.

De commissie was tevens benieuwd of diversiteit aanwezig is in het team van docenten. De verantwoordelijken gaven aan dat een aantal van hen een andere nationaliteit heeft. De opleiding wil verder stappen zetten om het op hogeschoolniveau uitgeschreven diversiteitsbeleid duidelijk en concreet te laten indalen in haar personeelsbeleid.

2.2.7 Gerealiseerd eindniveau

De commissie wilde tijdens de dialoog graag meer weten over de manier waarop het gerealiseerde eindniveau van de student wordt bepaald. De opleidingsverantwoordelijken gaven aan dat er voor elk OLOD een koppeling is gemaakt naar de beoogde OLR's en dat in het evaluatieplan per OLOD de beoordeling in detail beschreven staat (wie, wat, wanneer en hoe, op welk niveau).

In de opleidingsonderdelen voor stages, het kunsteducatief project en het kunsteducatief onderzoek toont de student zijn eindniveau aan. Op vraag van de commissie gaven de opleidingsverantwoordelijken aan op welke wijze interne en externe beoordelaars daarbij worden betrokken.

De docenten wezen erop dat de studenten door het grote pakket stage ervaring als kunstenaar-leraar kunnen opbouwen in het secundair onderwijs en in het dko. Er zijn twee stagebegeleiders van de opleiding betrokken bij de stagebegeleiding van de student. Eén van hen doet een begeleidend bezoek bij de start en beide doen ze één van de twee beoordelingsbezoeken. Vanaf volgend jaar worden ook driehoeksgesprekken ingepland met de student erbij. De student houdt een digitaal stagedossier bij van de voorbereiding van de les, de uitvoering, de reflectie en het onderzoek. Het stagedossier vormt een onderdeel van de eindevaluatie, die gebeurt door een derde docent-stagebegeleider die geen stagebezoek deed bij de student. De student kan tussentijds altijd bij een stagebegeleider terecht indien nodig.

Er zijn zeven duidelijke beoordelingscriteria opgesteld voor de mentoren en de begeleiders. De mentoren gebruiken een beoordelingsformulier, dat onlangs is aangepast naar een compactere en meer bruikbare vorm, zo gaven de docenten tijdens een gesprek aan. Ze vonden bovendien dat de verschillende beoordelaars en beoordelingsmomenten tijdens de stage een voldoende beeld garanderen van de mate waarin de student het beoogde eindniveau bereikt.

Ook voor het kunsteducatief project wordt wat de individuele opdracht betreft een externe beoordelaar bij de evaluatie betrokken. Voor de groepsopdracht nemen de docenten in hun oordeel de mening van het betrokken werkveld en de betrokken deelnemers mee in rekening.

Na het eerste semester mogen studenten die niet slagen voor het opleidingsonderdeel algemene vakdidactiek niet starten met de stages, zo geeft het ZER aan. De commissie wilde daarover graag meer te weten komen tijdens de dialoog. De docenten gaven aan dat studenten geen stage-opleidingsonderdeel kunnen starten als ze niet geslaagd zijn voor algemene vakdidactiek. Bovendien kunnen studenten die geslaagd zijn voor algemene vakdidactiek maar een onvoldoende kregen voor een andere (domeinoverschrijdende of specifieke) vakdidactiek geen zelfstandige stagelessen geven waarvan de bekwaamheidsbewijzen gekoppeld zijn aan deze vakdidactieken. Daar zetten de studenten hun eerste stappen als leraar in korte didactische oefeningen en lesfragmenten over vertrouwde onderwerpen, met veel ondersteuning van docenten en peers. Daarna leren ze volledige lessen voorbereiden en geven over allerlei thema's. Als ze daarvoor geslaagd zijn, gaan ze naar het werkveld als stagiair. Vanaf volgend jaar zal er een tussenstap worden toegevoegd met een verkenning van het werkveld en een advies aan de student of hij aan de stage toe is, zo gaven de docenten aan. Voor het nieuwe curriculum wordt ook gedacht aan mogelijkheden van observaties in vijf of zes afgebakende contexten waarbij de student een les geeft die de opleiding heeft voorbereid. Het feit dat een aantal docenten ook lesgever is in de partnerscholen waar studenten stage doen, opent op dit punt vele mogelijkheden. Ook de goede samenwerking van de opleiding met haar netwerk aan secundaire scholen, het deeltijds kunstonderwijs en andere partners en organisaties is hier een troef.

Wat betreft het gerealiseerd eindniveau van het kunsteducatief onderzoek, stelt de commissie vast dat de consistentie van de kwaliteit van het eindwerk in een aantal gevallen beter kan (zie 2.2.3).

Tijdens de dialoog viel het op dat alle stakeholders zich positief uitlaten over de eduma. De studenten zijn er trots op dat ze in de opleiding kunnen samenwerken met studenten in andere richtingen en nieuwe horizonten kunnen verkennen, zo geven ze aan. Zo ontwikkelde een student bv. een kunsteducatief project voor mensen met een mentale beperking, waarbij de betrokkene zich zag groeien als kunstenaar-leraar. Anderen benadrukten dat ze in de stagelessen connectie kunnen maken met leerlingen, zelfvertrouwen opbouwen in het lesgeven en zich gaandeweg meer leerkracht voelen. Wat de evaluatie betreft, vinden ze het positief dat voor de stage en de eindevaluatie ook externen worden betrokken. Ze hebben de ervaring dat de evaluaties correct verlopen. De studenten stipten ook het belang aan van het systeem van het geven van feedback dat de opleiding heeft ontwikkeld om studenten inzicht te geven in hun leerproces en in mogelijke verbeteringen. Ze gaven aan dat het geven van feedback frequent en grondig gebeurt en heel transparant verloopt volgens duidelijke criteria.

De alumni gaven aan dat ze in de opleiding veel bagage hebben meegekregen. Ze vonden het unaniem interessant om in contact te komen met veel doelgroepen en zo te ontdekken wat hen het best ligt. Ook het leren samenwerken en handvaten krijgen om een les op te bouwen en les te geven vinden ze een sterk punt van de opleiding. Ze zijn zeer tevreden over de manier waarop ze door de docenten werden opgevangen tijdens de COVID-periode.

In de gesprekken gaven stagescholen aan tevreden te zijn over de kwaliteit van de stagiairs van de opleiding. Kandidaten die komen solliciteren, zijn nog nooit geweigerd, zo stipten enkele aanwezigen aan. Sommige afgestudeerden hebben nog tijd nodig om te groeien, maar bezitten de competenties om na enige tijd een volwaardige leerkracht te zijn. De alumni gaven aan tevreden te zijn dat ze een diploma hebben behaald waarmee ze desgewenst nog andere richtingen uit kunnen dan lesgeven. Ze waarden het ook te behoren tot een stevig professioneel netwerk.

Het werkveld is tevreden over de recent afgestudeerden van de opleiding, zo bleek uit het gesprek. Afgestudeerden geven op een nieuwe verfrissende manier les, ze maken gedegen voorbereidingen en boeken meer gevarieerde resultaten. De impact en de ervaring van de individuele leerling staan daarbij voorop, eerder dan het artistieke resultaat. De afgestudeerden hebben bovendien goede contacten met de collega's op school en zijn altijd bereid tot samenwerking.

Het werkveld vermeldde tijdens de dialoog ook dat leerkrachten in het dko en het secundair onderwijs vaker te maken krijgen met leerlingen die psychische problemen hebben. Doorgaans komen ouders dat pas laat signaleren. Ze vinden het een manco dat omgaan met deze leerlingen vrijwel niet aan bod komt in de opleiding, en het thema beperkt blijft tot pedagogische studiedagen. De gesprekspartners beseffen dat dit een heel ruim domein is dat niet ten volle in de opleiding aan bod kan komen. Wel stellen ze voor om er meer ruimte voor te maken, bv. in het kunsteducatief project. Op de vraag of ook een digitaal aanbod zinvol zou kunnen zijn, antwoordden ze bevestigend.

3 Oordeel

Op basis van haar onderzoek naar de gerealiseerde kwaliteit van de opleiding Educatieve master in de Audiovisuele en Beeldende Kunsten van Hogeschool PXL geeft de commissie een positief advies inzake de accreditatieaanvraag op maat van eigen regie. De commissie brengt daarmee tevens een positief advies uit aan de NVAO in functie van het te nemen accreditatiebesluit.

Hogeschool PXL biedt vanaf dit academiejaar (2022-2023) de opleiding Educatieve master (oftewel: eduma) in de Audiovisuele en Beeldende Kunsten enkel nog aan in een consecutief traject van 60 SP. Instromen is mogelijk na het behalen van een initiële master die toegang biedt. De opleiding staat ook open voor studenten met een statuut van Leraar in Opleiding (oftewel: LIO). Er is een aangepaste infrastructuur voor de eduma voorhanden in het gebouw waar ook de domeinspecifieke masters onderdak vinden.

De commissie heeft interessante, open en overtuigende gesprekken tijdens de dialoog gevoerd, die haar positieve eerste indrukken over de opleiding bevestigen en vervolledigen. Waar de commissie werkpunten initieel opmerkte, blijken de opleidingsverantwoordelijken en de docenten vaak zelf deze aspecten reeds te hebben gedetecteerd en (worden ze) aangepakt. De commissie waardeert deze kwaliteitscultuur sterk. Ze stelt vast dat de opleiding ook in de COVID-periode snel heeft gereageerd en oplossingen heeft gezocht voor de ad hoc problemen die ontstonden, wat ook door de toenmalige studenten bijzonder werd geapprecieerd.

Dat de opleiding in de OLR's haar eigen doelstellingen heeft geëxpliciteerd en een OLR 15 heeft toegevoegd waarmee ze wil inzetten op de ontwikkeling van de eigenheid van de kunstenaar-leraar, verdient waardering. Daarmee kiest de opleiding voor de focus op de persoonlijke ontwikkeling van de student en voor 'embodyed kunstenaarschap'. In haar communicatie naar studenten zou de opleiding nog sterker kunnen benadrukken dat studenten daarin hun eigen autonomie moeten opnemen en eigen keuzes moeten maken. De commissie is daarnaast van oordeel dat OLR 15 eigenlijk de essentie van de missie en de visie van de opleiding reflecteert. Ze wil dan ook suggereren dat OLR als een basis in te schrijven voor al haar doelstellingen.

Het opleidingsteam heeft een diverse expertise in onderwijs, kunstenaarschap en onderzoek. Het team geeft blijk van een groot enthousiasme en veel passie voor het beroep, een sterke betrokkenheid bij de studenten, en een stevige inzet om de doelstellingen en het niveau van de opleiding te halen. De docenten hebben een uitgebreid en consistent netwerk uitgebouwd van stageplaatsen, scholen, musea. Er is evenwel nog ruimte om in te zetten op de diversiteit van het docententeam, zo stelt de commissie vast.

De commissie vindt dat het curriculum evenwichtig, helder en gestructureerd is. Het sluit aan bij de ontwikkelingen in het werkveld en is maatschappelijk relevant. Het werkveld merkt echter nog een leemte in het programma, m.n. de aandacht voor psychosociale problemen van leerlingen in het onderwijs.

Een sterk punt vindt de commissie de begeleiding en het feedbackbeleid waarmee de opleiding de studenten op vaste momenten in hun leerproces vooruit wil helpen. De commissie vindt het ook positief dat de opleiding een evenwichtige combinatie maakt van onderwijs *on campus* en onderwijs via digitale middelen. In een aantal theoretische opleidingsonderdelen kunnen studenten namelijk leren op afstand, bv. door gebruik van de *flipped classroom*-methode, online kennisclips, extra informatie, oefeningen op Blackboard,... De commissie heeft de indruk dat het *blended leren* nog verdere mogelijkheden biedt om de studielast voor de student te verminderen en wil de opleiding dan ook aanmoedigen de mogelijkheden verder te benutten.

De commissie vindt dat de stages goed zijn uitgewerkt, zowel op vlak van voorbereiding, organisatie, begeleiding als evaluatie. De commissie wil evenwel nog enkele adviezen tot verbetering meegeven. Op dit ogenblik spelen de stages zich af in de context van het secundair onderwijs en/of het dko. De commissie wil de opleiding aanmoedigen om ook andere werkveldomgevingen te verkennen in functie van de competentieontwikkeling van haar studenten. Om de werkdruk voor de begeleidende docenten te verlichten, zou de opleiding verder kunnen nadenken over hybride alternatieven in de individuele stagebegeleiding (bijvoorbeeld een formule om één stagebezoek online te houden en tijdens de andere stagebezoeken het persoonlijk contact met stagiair en mentor behouden). Ook zou de opleiding verder kunnen reflecteren over de organisatie van een korte introductie- of oriëntatiestage bij de start van het academiejaar om de studenten meteen in contact te brengen met de praktijk.

Het concept van de scriptie voor het kunsteducatief onderzoek is een *work in progress*, zo stelt de commissie vast. Dit onderzoek wordt in de toekomst geïntegreerd met het kunsteducatief project om de werklast voor de student te beperken, wat de commissie een positieve doelstelling vindt. Ze dringt erop aan om van die gelegenheid gebruik te maken om meteen alle huidige problemen in verband met het kunsteducatief onderzoek aan te pakken, namelijk de consistentie in kwaliteit en beoordeling, het verzamelen en de keuze van de onderwerpen, het scherpstellen van het verwachte niveau, de brede communicatie over de onderzoeksresultaten. De commissie stelt vast dat de opleiding een duidelijk idee heeft van wat op die punten mogelijk is en heeft er vertrouwen in dat ze dit zal aanpakken.

Studenten en alumni zijn positief over de opleiding en de docenten. In de opleiding is er een laagdrempelig en nauw contact tussen studenten en docenten. De commissie waardeert de cultuur van informele contacten en informele feedback, die misschien mede de geringe interesse bij de studenten voor formele participatie kan verklaren. Daarnaast wordt er formele feedback over de opleiding verzameld via perceptiemetingen bij alle stakeholders, onder wie studenten, bij wie de respons evenwel laag is. De resultaten van die metingen worden besproken in de studentencommissie, die aansluitend daarbij of los daarvan ook voorstellen kan formuleren ter verbetering van de opleiding. Tijdens de dialoog gaven de studenten met voorbeelden aan dat dit impact heeft. De commissie steunt de opleiding in het ontwikkelproces om te borgen dat elke student formeel de gelegenheid heeft om feedback te geven, zonder evenwel in een bureaucratie te vervallen.

Het werkveld is zeer tevreden over de open samenwerking met de opleiding en het niveau van de afgestudeerden, die een frisse wind doen waaien op hun werkplek. Ook neemt het werkveld deel aan bevragingen en kan het zijn stem laten horen in formele organen. De commissie merkt op dat de opleiding als leverancier van leraars voor academies en kso impact heeft op kunst en cultuur in de regio. Ze mag dit in haar communicatie zeker als een troef benadrukken, zo vindt de commissie.

Het evaluatiesysteem van de opleiding, beschreven in het evaluatieplan, past in het hogeschoolbrede evaluatiekader en is goed doordacht. Meerdere jury's en het werken met externe beoordelaars in jury's bevorderen de betrouwbaarheid van de evaluatie van studenten. De evaluatie van de stages geeft een goed beeld van het eindniveau van de student. Aan de evaluatie van de scripties (kunsteducatief onderzoek) zou nog verder moeten worden gesleuteld (zie boven).

De kwaliteitszorg van de opleiding is ingebed in het KZ-systeem van Hogeschool PXL in eigen regie. De opleidingscluster Beeldende Kunsten waartoe de eduma behoort, heeft een recent beleidsplan uitgewerkt dat systematisch wordt opgevolgd en op regelmatige tijdstippen geëvalueerd en bijgestuurd.

Op basis van haar bevindingen heeft de commissie volgende adviezen voor de opleiding:

1. Bij de toekomstige hervorming van het kunsteducatief onderzoek en de integratie met het kunsteducatief project aandacht hebben voor consistentie in kwaliteit en beoordeling, het verzamelen en de keuze van de onderzoeksonderwerpen, het scherpstellen van het verwachte niveau, de brede communicatie over de onderzoeksresultaten;
2. Onderzoeken welke aspecten van de stages nog verder kunnen verbeteren i.f.v. de doelstellingen, en deze operationaliseren;
3. Onderzoeken welke stappen mogelijk zijn om het diversiteitsbeleid van de hogeschool te laten indalen en te expliciteren in de opleiding, en deze operationaliseren.

Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding

Instelling	Hogeschool PXL
Naam opleiding	Educatieve Master in de audiovisuele en beeldende kunsten
Niveau en oriëntatie	Niveau 7, academisch gericht
(Bijkomende) titel	-
(Delen van) studiegebied(en)	0114
Afstudeerrichtingen	<ul style="list-style-type: none">• Beeldende kunsten;• Audiovisuele kunsten
Opleidingstrajecten voor werkstudenten, voltijds/deeltijds trajecten, dag-/avondonderwijs, onderscheiden vormen van diplomering	<ul style="list-style-type: none">• Dagtraject (consecutief traject)• LIO-traject vanaf 2023-2024
De vestiging(en) waar de opleiding wordt aangeboden	Hasselt
Onderwijstaal	Nederlands
Studieomvang (in studiepunten)	60

Bijlage 2: Opleidingspecifieke leerresultaten

1. De kunstenaar-leraar beheerst gespecialiseerde theoretische en praktische kennis, vaardigheden en attitudes die de basiscompetenties voor leraren ondersteunt. Hij/zij is in staat om die kennis, vaardigheden en attitudes uit te breiden, te actualiseren, te verbreden, te verdiepen en te verbinden met actuele maatschappelijke thema's en ontwikkelingen.
2. De kunstenaar-leraar ontwikkelt op basis van kennis, vaardigheden en attitudes eigen nieuwe ideeën voor het onderwijs, het kunstonderwijs en/of de kunsteducatieve sector en toetst deze aan de realiteit.
3. De kunstenaar-leraar creëert vanuit een didactisch basismodel een leeromgeving die proactief is ten aanzien van de diversiteit in de (leer)groep.
4. De kunstenaar-leraar creëert vanuit verbinding en vertrouwen een positief klimaat om de ontplooiing van leerling, cursist, deelnemer en publiek te ondersteunen.
5. De kunstenaar-leraar neemt eindverantwoordelijkheid op bij het ontwerpen, organiseren en realiseren van onderwijs- en leeractiviteiten en van kunsteducatieve projecten, met het oog op het onderhouden en creëren van een leeromgeving.
6. De kunstenaar-leraar kan vanuit een betrokkenheid en een zorg voor het vak en voor de leerling communiceren en samenwerken met ouders en verzorgers met diverse taalachtergronden in diverse talige situaties.
7. De kunstenaar-leraar werkt constructief samen met externe partners met het oog op het verrijken van het onderwijs- en vormingsaanbod en het faciliteren van de interactie tussen kunstenveld, onderwijs en arbeidsmarkt.
8. De kunstenaar-leraar is in staat om zelfstandig, kritisch en reflectief het beschikbare (inter)nationaal onderzoek op academisch niveau in het domein van het leraarschap, in het kunsteducatieve domein en vanuit zijn artistieke discipline te kunnen ontsluiten en inzichten toe te passen.
9. De kunstenaar-leraar ontwikkelt een eigen visie over kunsteducatieve thema's basis van de mogelijkheden en grenzen van verschillende theoretische paradigma's in onderwijskundig, (vak)didactisch en vakinhoudelijk onderzoek en kan een kritische positie innemen ten aanzien van relevante maatschappelijke, culturele, artistieke, educatieve en internationale ontwikkelingen en onderzoek.
10. De kunstenaar-leraar kan zelfstandig een systematisch onderzoeksproces opzetten en uitvoeren in functie van de ontwikkeling van de kunsteducatieve praktijk en met relevantie voor het kunsteducatieve domein.
11. De kunstenaar-leraar kan op basis van een actieve en onderzoekende houding voor beroepsvernieuwing creatief bijdragen aan beleid en ontwikkeling van een school of kunsteducatieve organisatie.
12. De kunstenaar-leraar kan door onderzoekend leren, kritische zelfevaluatie en – reflectie zijn functioneren richting geven, bijsturen en vernieuwen.
13. De kunstenaar-leraar kan constructief samenwerken met collega's en daarin initiatief nemen, deelnemen en leidinggeven aan disciplinair en interdisciplinair teamoverleg.
14. De kunstenaar-leraar kan over diverse thema's, het lerarenberoep en kunsteducatieve praktijken communiceren met collega's en betrokkenen in het kunsteducatieve domein en als professional deelnemen aan het maatschappelijk debat.
15. De kunstenaar-leraar kan vanuit zichzelf en vanuit maatschappelijke betrokkenheid een eigenheid als kunstenaar-leraar ontwikkelen.

Bijlage 3: Samenstelling van de commissie

De beoordeling is gebeurd door een commissie van deskundigen aangesteld en getraind door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Guy Aelterman (*voorzitter*), emeritus hoogleraar Universiteit Gent en gewezen algemeen directeur van Hogeschool Gent en van Artesis Hogeschool Antwerpen;

Marika Hoekstra (*commissielid*), PhD; zelfstandig kunstenaar-educator-onderzoeker; docentenopleider kunsteducatie aan verschillende Nederlandse hogescholen; artistiek leider Stichting de Resident;

Marc Rutten (*commissielid*), lerarenopleider muziek en teamleider educatie en hoofd kwaliteitszorg Zuyd Hogeschool Kunsten;

Jonas Callens (*commissielid*), directeur Stedelijke Kunstacademie Tielt;

Tim Collin (*student-commissielid*), student Educatieve master in Muziek- en Podiumkunsten (specialisatie: muziekpedagogie) LUCA School of Arts.

De commissie werd bijgestaan door:

- **Daphne Carolus** (procesoördinator), beleidsmedewerker NVAO;
- **Bea Bossaerts** (extern secretaris), freelancedirecteur.

Alle commissieleden hebben de deontologische code van de NVAO ondertekend.

Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding

24 maart 2023

08.30u-09.00u	Besloten overleg commissie
09.00u-10.00u	Panelgesprek met opleidingsverantwoordelijken
10.00u-10.15u	Besloten overleg commissie
10.15u-11.15u	Panelgesprek met studenten
11.15u-11.30u	Besloten overleg commissie
11.30u-12.30u	Panelgesprek met docenten
12.30u-13.30u	Lunch commissie
13.45u-14.45u	Panelgesprek met vertegenwoordigers van het werkveld
14.45u-15.00u	Besloten overleg commissie
15.00u-16.30u	Nabespreking commissie
16.30u-16.45u	Pauze
16.45u-17.15u	Reflectiemoment commissie en instelling

Bijlage 5: Verantwoording

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het *“Beoordelingskader opleidingsaccreditatie op maat van de eigen regie”* van juni 2020, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 27 november 2020.

Nadat de aanvraag ingediend door de instelling ontvankelijk werd verklaard, heeft de NVAO een commissie samengesteld. Deze commissie werd goedgekeurd door het dagelijks bestuur van de NVAO. De instelling tekende geen bezwaar aan tegen de commissie.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan een voorbereidend overleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgesteld.

Tijdens de voorbereidende werkzaamheden heeft de commissie verder alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens de dialoog met de instelling en de opleiding voorbereid.

Aan de hand van NVAO's Waarderende Aanpak heeft de commissie zich tijdens de dialoog verder verdiept in de context van de opleiding en op basis daarvan een onderzoek gevoerd naar de kwaliteit van de opleiding.

Tijdens de afrondende werkzaamheden heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een holistisch oordeel. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van beoordelingsrapport. Eens alle commissieleden hadden ingestemd met de inhoud van het beoordelingsrapport, heeft de voorzitter van de commissie het beoordelingsrapport vastgesteld. Het door de voorzitter vastgestelde beoordelingsrapport werd aan de NVAO bezorgd.

Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal

Informatiedossier opleiding

- Kritische reflectie Educatieve master in de Audiovisuele en Beeldende Kunsten (EMK)

Bijlagen

- Traject werkende studenten 2022-23
- Analyse volgens PXL-model authentiek onderwijs EMK
- Competentiematrix 2223 EMK
- Curriculum EMK
- Evaluatieplan EMK
- Infofiche multidisciplinaire projecten EMK
- Informatiebundel kunsteducatief onderzoek
- Kencijfers Beeldende Kunsten
- Matrix DLR-OLR EMK
- Onderwijsconcept EMK
- Overzicht onderzoekscompetenties per OLOD EMK
- Overzicht onderzoeksoutput docenten EMK
- Overzicht stageplaatsen EMK
- Personeelstabel EMK
- Stagegids EMK
- Studiewijzer didactiek 2021-2022 EMK

Lijst van documenten ter inzage tijdens het bezoek

- Eindwerken
- Vakliteratuur

